

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ
ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ Α΄ ΑΘΗΝΩΝ

19 Σεπτεμβρίου 2020

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς την Υπουργό Πολιτισμού και Αθλητισμού, κ. Στυλιανή Μενδώνη.

Θέμα: «Αιολικό πάρκο σε Αρχαιολογικό Χώρο - Επισκοπή Ιεράπετρας»

Κυρία Υπουργέ,

Τον Νοέμβριο του 2018 εγκρίθηκε η εγκατάσταση αιολικού πάρκου στην κορυφή λόφου στο κέντρο του Ισθμού (Επισκοπή) Ιεράπετρας από την «Κ.Ι. Σαραντόπουλος Α.Ε. – Α. Ανατολιωτάκης ΑΒΕΕ» τεσσάρων ανεμογεννητριών ύψους (με την πτερωτή) ενενήντα (90) μέτρων, υποσταθμό, ορατό σκυρόδεμα και δρόμους. Το έργο θα είναι ορατό στην κυριολεξία από παντού, σε περιοχή που κάθε χρόνο δέχεται εκατοντάδες χιλιάδες επισκέπτες, καθώς και από την πόλη της Ιεράπετρας.

Πρόκειται για περιοχή η οποία σύμφωνα με την επιστήμη είχε από την Νεολιθική ήδη εποχή μεγάλη ανάπτυξη και πυκνή οίκηση σε όλες τις ιστορικές περιόδους, επί 8.000 συναπτά έτη. Η έκταση προφανώς βρίθκει αρχαιοτήτων από διαφορετικές χρονικές περιόδους (νεολιθική, μινωική, αρχαϊκή, κλασσική, ρωμαϊκή, βυζαντινή, ενετική, οθωμανική), ενώ σε πολλά σημεία διακρίνεται επιφανειακή κεραμική αρχαίων χρόνων. Μεταξύ των σπουδαίων ευρημάτων συγκαταλέγεται εδώλιο θεάς που χρονολογείται από το 5.700 π.Χ. (στην κοινότητα Κάτω Χωριού), το οποίο κοσμεί το Μουσείο του Ηρακλείου. Πέρυσι, μάλιστα, σε υποχώρηση εδάφους λόγω βάρους οχήματος σε αγρό της περιοχής αποκαλύφθηκε ασύλητος μινωικός τάφος. Το 1996, σε μια μικρή λωρίδα γης που εφάπτεται του οικοπέδου του αιολικού πάρκου τριακοσίων στρεμμάτων σε μόλις έξι (6) μήνες εντοπίστηκαν είκοσι (20) αρχαιολογικές θέσεις, σε 14 των οποίων έγινε προανασκαφική έρευνα, με πέντε (5) να εντάσσονται στον ενιαίο αρχαιολογικό χώρο του Ισθμού.

Χώρος πλούσιος σε αρχαιότητες μένει απροστάτευτη βορά σε κακές πολιτικές αποφάσεις αρνητικής αποτελεσματικότητας, περιβαλλοντικά επιβαρυντικές και χαμηλής αισθητικής. Ο σπουδαίος ενιαίος αρχαιολογικός χώρος των δέκα (10) αρχαιολογικών θέσεων δίνει τη θέση σε ένα προσβλητικό θέαμα ορατό από παντού στην περιοχή του Ισθμού: από τον λόφο «Κεφάλι της Αφροδίτης» σε απόσταση 450 μέτρων με ανασκαφή η οποία ολοκληρώθηκε το 2006, από μινωική φρουκτωρία στην θέση Τουρλωτό Κεφάλι, από την αρχαιολογική θέση «Καλαμάτη» σε απόσταση 150 μέτρων, από τον απέναντι λόφο με το ενετικό φρούριο της Καζέρμας, από άνω

των είκοσι αρχαιολογικών χώρων σε απόσταση 300-3.000 μέτρων, από τους αρχαιολογικούς χώρους Βασιλικής, Χαλασμένου, Παχειάς Αμμου, Βαϊνιάς, κάμπου Ιεράπετρας και Ιεράπετρας.

Το αιολικό πάρκο εγκαθίσταται σε χώρο εντελώς ακατάλληλο, περιτριγυρισμένο από αρχαιότητες και πιθανότατα πλούσιο σε ανεξεύρετο ακόμη αρχαιολογικό υλικό, και δεσπόζει ανάρμοστα στο πλούσιο πολιτισμικό τοπίο του Ισθμού Ιεράπετρας. Επιπλέον αυτών, εξαντλείται ταυτόχρονα και η ελάχιστη απόσταση ασφαλείας (1 km) από τις κατοικίες του χωριού Επισκοπή. Η περιοχή είναι πόλος ανάπτυξης εναλλακτικού τουρισμού, πολύ κοντά στο ευρωπαϊκό μονοπάτι E4, με έντονο ενδιαφέρον από Ευρωπαίους που αγοράζουν και ανακαινίζουν περισσότερα από εκατό (100) από τα παλιά σπίτια των χωριών. Την στιγμή που η αύξηση της επισκεψιμότητας λόγω του φυσικού κάλλους και η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου είναι βασικές αναπτυξιακές προτεραιότητες της περιοχής, οι τεράστιες αυτές κατασκευές τόσο κοντά στον οικιστικό ιστό και ασφαλώς ορατές από τον κάμπο της Ιεράπετρας, τον ορεινό όγκο της Θρυπτής και την ίδια την πόλη, ασφαλώς θα έχουν αρνητικό αντίκτυπο.

Δεδομένη, λοιπόν, υπήρξε η αντίδραση των κατοίκων της περιοχής και της Ιεράπετρας. Το Δημοτικό Συμβούλιο της Ιεράπετρας εξέδωσε ομόφωνη απόφαση κατά της εγκατάστασης του αιολικού πάρκου, το Τοπικό Συμβούλιο της Κοινότητας του Κάτω Χωριού επίσης, ο Σύλλογος Φίλων Αρχαιοτήτων Ιεράπετρας, η Μορφωτική Στέγη Ιεράπετρας, ο Ενιαίος Αγροτικός Σύλλογος, και πολλοί ακόμη φορείς. Πολύ πρόσφατα, η Επιτροπή Πολιτών Ιεράπετρας κατέθεσε ψήφισμα με 3.000 υπογραφές.

Η ανάδειξη των αρχαιοτήτων και του μοναδικού φυσικού περιβάλλοντος σε μια περιοχή με πανοραμική θέα των δύο θαλασσών, του Ισθμού της Ιεράπετρας και του υπέροχου φυσικού περιγύρου (με το Φαράγγι του Χα και τον ορεινό όγκο της Θρυπτής) θα έδινε μακρόχρονη αναπτυξιακή πνοή στην περιοχή. Θα προσείλκυε χρηματοδοτήσεις και αποστολές από αρχαιολογικές σχολές του εξωτερικού, θέσεις εργασίας και μεγάλη ώθηση στην ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού με πολλαπλά οφέλη για την τοπική κοινωνία και το νησί. Οι κατευθύνσεις αυτές αποτελούν δεδηλωμένες κεντρικές προτεραιότητες της Περιφέρειας Κρήτης και του Δήμου Ιεράπετρας για την βιώσιμη ανάπτυξη του τόπου. Από το 1997, ο Σύλλογος Αρχαιολόγων ζητά την δημιουργία αρχαιολογικού πάρκου στην περιοχή. Τώρα ακυρώνεται αυτή η προοπτική με την κατασκευή ενός τόσο εξόφθαλμα παράταιρου έργου. Σε κίνδυνο βρίσκεται και η περιοχή της Θρυπτής, στις κορυφές της οποίας προωθείται ανάλογη επένδυση παρότι είναι προστατευόμενη (Natura 2000) και ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.

Εύλογες απορίες και καχυποψία για διακριτική μεταχείριση δημιουργεί και η ορθή απορριπτική απόφαση του 2015 της ίδιας αρμόδιας Εφορείας Αρχαιοτήτων για την εγκατάσταση αιολικού πάρκου σε κοντινή κορυφογραμμή στον ορεινό όγκο της Θρυπτής (κορυφή Αφέντης Παπούρα ύψους 900 μέτρων) που επεσήμανε: *«Αποφασίζουμε να μην χορηγηθεί έγκριση εγκατάστασης του αιολικού σταθμού ...για τους εξής λόγους: α. της οπτικής όχλησης που θα προκαλέσει στους ιστορικούς και παραδοσιακούς οικισμούς της Θρυπτής, του Καβουσίου των Σχινοκαψάλων και του Ορεινού, στον πυρήνα και στα περίχωρα των οποίων σώζονται σημαντικά μνημεία.»*

Σημειωτέο ότι ο οικισμός της Θρυπτής βρίσκεται σε απόσταση 1 km από την απορριφθείσα επένδυση, το Καβούσι 3, τα Σχινοκάψαλα 5, το Ορεινό 8, και με παρεμβολή ορεινών όγκων.

Ως προς το ιστορικό του έργου:

Η αρχική άδεια παραγωγής εκδόθηκε το 2001, με διαρκείς μέχρι το 2018 τροποποιήσεις ως προς την δυναμικότητα, τον τύπο των Α/Γ και την χωροθέτηση. Τελικώς, η τροποποίηση της άδειας παραγωγής μετέφερε την εγκατάσταση εντός αρχαιολογικού χώρου, παρότι το χωροταξικό των ΑΠΕ προβλέπει ελάχιστη απόσταση 500 μέτρων, αφού τούτο δεν λήφθηκε υπόψη από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης.

Το 2017 εξετάσθηκε το θέμα στο Τοπικό Συμβούλιο Μνημείων Κρήτης με θετική εισήγηση της Εφορείας Αρχαιοτήτων. Το συμβούλιο δεν έλαβε υπόψιν την ύπαρξη πολλών αρχαιολογικών θέσεων εντός και πολύ κοντά στο χώρο του αιολικού πάρκου, ούτε την προαναφερθείσα οπτική όχληση σε αρχαιολογικό χώρο. Καθώς κάποιιοι από αυτούς (Βασιλικής, Παχειά Άμμος, Χαλασμένος) έχουν ανασκαφές σε εξέλιξη, αφού κάποια από τα μέλη του Συμβουλίου εξέφρασαν επιφύλαξη για οπτική όχληση, κλήθηκε τηλεφωνικά (!) αρχαιολόγος της ΕΦΑΛΑΣ, ο οποίος και διαβεβαίωσε ότι οι ανεμογεννήτριες δεν είναι ορατές. Βάσει αυτής της ανακριβούς δήλωσης λήφθηκε θετική απόφαση κατά πλειοψηφία. Σαφώς οι ανεμογεννήτριες είναι ορατές από τους συγκεκριμένους αρχαιολογικούς χώρους, και μάλιστα όχι μόνο από αυτούς. (βλ. κατατεθέντα). Σε περίπτωση αμφιβολίας η δέουσα ενέργεια είναι η αυτοψία και είναι όχι η τηλεφωνική διαβεβαίωση (και μάλιστα εσφαλμένη) για τόσο σοβαρό θέμα. Αυτό το δεδομένο παρέσυρε το ΤΣΜΚ και το 2018, οπότε ενέκρινε νέο αίτημα της εταιρείας για αλλαγή του τύπου των ανεμογεννητριών.

Στις 25.9.2018 η Εφορεία Αρχαιοτήτων Λασιθίου εκδίδει εγκριτική απόφαση με 4 όρους, η παραβίαση των οποίων επιφέρει την αυτοδίκαιη άρση της αδειας. Ο τέταρτος όρος είχε ως εξής: «... να μην πραγματοποιηθεί ουδεμία διάνοιξη ή διαμόρφωση υφιστάμενων οδών πρόσβασης.»

Τον Οκτώβριο 2018 η επενδύουσα εταιρία καταθέτει στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης την Μελέτη Εσωτερικής Οδοποιίας (11) που προβλέπει την διάνοιξη τριακοσίων πενήντα (350) μέτρων δρόμου μέσα στον αρχαιολογικό χώρο του αιολικού πάρκου! Βεβαίως δεν κοινοποιείται και στην Εφορεία Αρχαιοτήτων, όμως οι υπηρεσίες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης έχουν ήδη την έγκριση της Εφορείας Αρχαιοτήτων με τους όρους. Δεν ειδοποιούν τους αρχαιολόγους, αγνοούν το γεγονός, ο πλήρης (πλέον) φάκελος γίνεται δεκτός και χορηγείται έγκριση. Επιπλέον, η Α.Δ.Κ. δίνει παρανόμως άδεια εγκατάστασης κατά παράβαση του χωροταξικού των ΑΠΕ για ελάχιστη απόσταση εγκατάστασης 500 μέτρα από αρχαιολογικούς χώρους.

Τέλη Δεκεμβρίου 2018 ξεκινούν χωματουργικές εργασίες. Η αρχική διάνοιξη 350 μέτρων δρόμου πραγματοποιήθηκε τον Ιανουάριο του 2019 και επεκτάθηκε στην συνέχεια. Οι δρόμοι αυτοί θα εκβαθύνονταν και θα γινόταν διαπλάτυνση ώστε να περάσουν τα βαριά οχήματα και μηχανήματα για την περάτωση των εργασιών. Σε τρεις (3) επισκέψεις πολιτών (30.12.18 - 14.01.19) δεν εντοπίστηκε ποτέ αρμόδιος επιβλέπων της αρχαιολογικής υπηρεσίας στα έργα,

και μετά από καταγγελία στην ΕΦΑΛΑΣ η οποία απάντησε ότι επρόκειτο μόνον για επιφανειακούς καθαρισμούς και ότι παρίστατο επιβλέπων αρχαιοφύλακας έγινε σχετική καταγγελία στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Νεαπόλεως από 22 πολίτες.

Για την σοβαρή παράβαση της διάνοιξης δρόμων προσκομίστηκε αποδεικτικό υλικό από Επιτροπή Πολιτών και στην αδειοδοτούσα υπηρεσία, και στην Εφορεία Αρχαιοτήτων Λασιθίου και στο ΥΠΠΟΑ . Δεν ανεκλήθη η εγκριτική απόφαση όπως προέβλεπαν οι όροι της. Σήμερα οι προειδοποιήσεις των κατοίκων έχουν επαληθευθεί! Το αποδεικνύουν παλαιές και πρόσφατες φωτογραφίες από τον χώρο της εγκατάστασης. Όπως αποδεικνύεται σε παλαιότερες δορυφορικές φωτογραφίες, στην περιοχή υπήρχε μόνο ο αγροτικός δρόμος. Και η ίδια η οδός πρόσβασης προς το αιολικό εντός του αρχαιολογικού χώρου, μήκους 1,5χλμ διαπλατύνθηκε τον Μάρτιο του 2020. Απο τέσσερα μέτρα έφθασε έως και δέκα μέτρα πλάτος.

Τον Φεβρουάριο του 2019 κατατίθεται ιεραρχική προσφυγή προς την τότε ΥπΠΠΟΑ κ. Μυρσίνη Ζορμπά, γίνεται δεκτή τον Ιούνιο του 2019 και η απόφαση παραπέμπεται προς εξέταση στο ΚΑΣ. Τον Οκτώβριο 2019 εσείς ανακαλείτε την απόφαση της προκατόχου σας και ακυρώνετε την εξέταση στο ΚΑΣ επικαλούμενη μη συνδρομή νεότερων στοιχείων, κατόπιν εισήγησης της ίδιας διευθύντριας που τρεις μήνες πριν είχε εισηγηθεί την παραπομπή.

Τον Δεκέμβριο του 2019 η εταιρεία καταθέτει αίτημα στην αρχαιολογική υπηρεσία για βελτίωση βατότητας της οδού πρόσβασης με θετική εισήγηση της ΕΦΑΛΑΣ η οποία βρίθει ανακριβειών. Καθώς η συνεδρίαση του ΤΣΜΚ καθυστέρησε, τον Απρίλιο του 2020 η εταιρεία προβαίνει σε μεγάλη διαπλάτυνση της οδού πρόσβασης μήκους 1.800 μέτρων (εκτός και εντός του αιολικού πάρκου), και βεβαίως εντός του αρχαιολογικού χώρου, και πάλι χωρίς την επίβλεψη της αρμόδιας αρχαιολογικής υπηρεσίας.

Στις 11.05.20 κάτοικοι καταγγέλλουν το γεγονός στο Α.Τ. Ιεράπετρας, και κατόπιν αστυνομικής αυτοψίας στη διάρκεια της οποίας υποστηρίζεται ότι η εταιρία παραδέχθηκε την παρανομία επικαλούμενη ... βιασύνη λόγω καθυστέρησης της συνεδρίασης. Η ΕΦΑΛΑΣ καταθέτει μήνυση και επιβάλλει διακοπή εργασιών.

Επιπροσθέτως, καταγγέλλονται περιέργες συμπεριφορές των δημοτικών αρχών και υπόνοιες αδιαφάνειας λόγω συγγενικών σχέσεων και «εξυπηρετήσεων», σε αναφορά από τον σύμβουλο κ. Τομαδάκη (13.05.20) προς την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης της κοινότητας.

Στις 20.05.20 το ΤΣΜΚ συνεδριάζει για να εξετάσει το αίτημα της εταιρείας για βελτίωση της βατότητας εντός του καταστρώματος της οδού πρόσβασης. Οι εργασίες βέβαια, είχαν ήδη γίνει, όπως και η διαπλάτυνση. Αντί να ανακληθεί η άδεια, απορρίπτεται απλώς το αίτημα της εταιρείας Η εταιρεία καταθέτει ιεραρχική προσφυγή η οποία γίνεται αμέσως δεκτή και παραπέμπεται στο ΚΑΣ στις 02.06.20. Στην συνεδρίαση παρέστη και ο αρχαιολόγος με τεράστια εμπειρία στον τόπο Ν. Παναγιωτάκης, ο οποίος και δημοσίως διέψευσε την έφορο σχετικά με την ύπαρξη ή όχι αρχαιοτήτων στην περιοχή.

Από τις 25.05.20 ξεκινά με πρωτοβουλία του προέδρου της κοινότητας Κάτω Χωριού συλλογή υπογραφών κατοίκων με αίτημα προς την ΕΦΑΛΑΣ να μην χαλασθεί ο δρόμος πρόσβασης στο

αιολικό, καθώς εξυπηρετεί τους κατοίκους. 107 κάτοικοι το υπογράφουν. Επισυνάπτεται μάλιστα επιστολή στην οποία τάσσεται υπέρ της επένδυσης, εν αγνοία του τοπικού συμβουλίου και παρά προηγούμενη απόφαση του 2019 ότι τάσσεται κατά της επένδυσης. Τα έγγραφα φθάνουν στο ΥΠΠΟΑ και στο ΚΑΣ και αξιοποιούνται υπέρ της εταιρίας, διαρρέονται μάλιστα όταν στις 01.06.20 παίρνετε θέση και τα επικαλείστε για να απαντήσετε σε δημοσίευμα εφημερίδας. Την ημέρα της συνεδρίασης διαρρέει από πολίτες προσωπική επιστολή του δημάρχου Ιεράπετρας κο οποίος απευθυνόμενος στο ΚΑΣ ως δημοτική αρχή τάσσεται υπέρ της συγκεκριμένης επένδυσης, παρά προηγούμενη απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Ο δήμαρχος ανέφερε (συνεδρίαση Δημοτικού συμβουλίου 36) ότι την άποψη του ζήτησε την ίδια μέρα η έφορος κ. Σοφιανού και εκεί εξέφρασε την προσωπική του θέση, παρότι εμφανίζεται θεσμικά ως δημοτική αρχή, οπότε και δεν χωρούν προσωπικές απόψεις. Και αυτή η επιστολή χρησιμοποιήθηκε υπέρ της εταιρείας κατά τη συνεδρίαση του ΚΑΣ της 02.06.20.

Συγχρόνως, δημοσίως σε ραδιοφωνική συνέντευξη η έφορος αρχαιοτήτων υποστηρίζει ότι δεν υπάρχουν αρχαιότητες στην περιοχή πλην της Βασιλικής και του Χαλασμένου σε απόσταση 3 και 5 km αντίστοιχα (!).

Το ΚΑΣ απορρίπτει την προσφυγή, κρίνει ωστόσο ότι ο δρόμος πρέπει να παραμείνει ως έχει διότι εξυπηρετεί την ασφάλεια του δικτύου και τους κατοίκους, κρίνοντας παραδόξως ότι η διαπλάτυνση του δρόμου έγινε εκτός του αιολικού, παρότι όλη η οδός πρόσβασης είναι εντός αρχαιολογικού χώρου. Παρότι υπήρξε σαφής παραβίαση των όρων έγκρισης, κρίνει επίσης ότι οι εργασίες μπορούν να συνεχισθούν.

Σήμερα οι ανεμογεννήτριες έχουν πλέον εγκατασταθεί, έχει δημιουργηθεί βιομηχανικό τοπίο και έχουν διανοιχθεί μεγάλοι πλάτους δρόμοι (χωρίς επίβλεψη) μέσα στον αρχαιολογικό χώρο, το δε πάρκο είναι ορατό από όλους τους αρχαιολογικούς χώρους και θέσεις. Αναμένεται η δοκιμαστική λειτουργία τους ώστε να εκδοθεί από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης η άδεια λειτουργίας. Κάτοικοι και φορείς προσέφυγαν την 13.08.20 (και κατα της άδειας λειτουργίας) ενώπιον του ΣτΕ.

Συμπερασματικά:

Στις διαδικασίες αδειοδότησης φαίνεται ότι σημειώθηκαν σοβαρές παρατυπίες που θα έπρεπε να είχαν ήδη οδηγήσει την ανάκληση της άδειας. Δημιουργείται, μάλιστα, ισχυρή εντύπωση ότι το έργο προχώρησε με αδιαφάνεια και διαπλοκή.

Δεδομένων των προαναφερθέντων, **ερωτάσθε:**

Τι προτίθεστε να πράξετε ώστε αφενός να παύσει άμεσα κάθε συνέχιση εργασίας ή λειτουργίας του ανωτέρω αιολικού πάρκου και αφετέρου να αποκατασταθεί η πληγείσα περιοχή;

Η ερωτώσα Βουλευτής

Αγγελική Αδαμοπούλου
Βουλευτής Α΄ Αθηνών, Μέρα25

